ARHITEKTURA I ORGANIZACIJA RAČUNARA

4. DEO

KATEDRA ZA RAČUNARSTVO ELEKTRONSKI FAKULTET U NIŠU

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

ZADATAK 1

- Kombinaciona logika nekog sistema sastoji se od 6 blokova kombinacionih mreža A, B, C, D, E i F sa vremenima prostiranja signala kroz njih od 80ps, 30ps, 60ps, 50ps, 70ps i 10ps respektivno. Izlazni signal iz poslednjeg bloka F upisuje se u registar sa vremenom prostiranja 20ps. Možemo projektovati protočnu verziju ove mreže umetanjem protočnih registara sa vremenom prostiranja 20ps između parova ovih blokova, čime ovih 6 blokova delimo u stepene.
 - A. Između kojih blokova treba umetnuti jedan protočni registar da formiramo protočnu verziju mreže sa dva stepena koja će imati maksimalnu propusnost za toliki broj stepena? Kolika će biti latencija i propusnost takve mreže?
 - B. Između kojih blokova treba umetnuti dva protočna registra da formiramo protočnu verziju mreže sa tri stepena koja će imati maksimalnu propusnost za toliki broj stepena? Kolika će biti latencija i propusnost takve mreže?
 - C. Između kojih blokova treba umetnuti tri protočna registra da formiramo protočnu verziju mreže sa četiri stepena koja će imati maksimalnu propusnost za toliki broj stepena? Kolika će biti latencija i propusnost takve mreže?
 - D. Koliki je minimalni broj stepena koji će dati protočnu organizaciju sa maksimalnom dostižnom propusnošću? Prikazati tu organizaciju i izračunati njenu latenciju i propusnost.

ZADATAK 1

Α 80ps

В 30ps

С 60ps

D 50ps

Ε 70ps

F 10ps REG 20ps

- Minimalno vreme prostiranja kroz jedan stepen jednako je najdužem vremenu prostiranja kroz pojedinačne blokove.
- Vremena prostiranja kroz grupe blokova unutar stepena trebalo bi da budu što ujednačenija.
- Protočno organizovana mreža taktuje se signalima čija je minimalna perioda određena zbirom najdužeg vremena prostiranja unutar stepena i vremena prostiranja kroz protočni registar iza stepena.
- Latencija kašnjenje kroz celu mrežu

$$T_L = 80 + 30 + 60 + 50 + 70 + 10 + 20 = 320ps,$$

$$1ps = 10^{-12}s$$

W – Propusnost – količina podataka koja može da se obradi u jedinici vremena

$$W = \frac{1}{T_L} = \frac{1}{320 \cdot 10^{-12}} = 3.125 \cdot 10^9 pod/s$$

ZADATAK 1 - A

80ps

Α

С В 30ps 60ps

D 50ps

Ε 70ps

F 10ps

Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

Arhitektura i organizacija računara

REG 20ps

$$A - C = 80 + 30 + 60 = 170ps$$

 $D - F = 50 + 70 + 10 = 130ps$

$$T_{CA} = 170 + 20 = 190ps$$

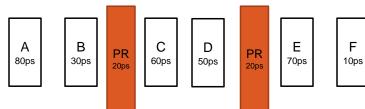
 $T_{LA} = 2 \cdot T_{CA} = 2 \cdot 190 = 380ps$

$$W_A = \frac{1}{T_{CA}} = \frac{1}{190 \cdot 10^{-12}} = 5.263 \cdot 10^9 pod/s$$

REG

20ps

ZADATAK 1 - B

$$A - B = 80 + 30 = 110ps$$

 $C - D = 60 + 50 = 110ps$
 $E - F = 70 + 10 = 80ps$

$$T_{CB} = 110 + 20 = 130ps$$

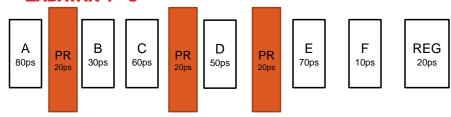
 $T_{LB} = 3 \cdot T_{CB} = 3 \cdot 130 = 390ps$

$$W_B = \frac{1}{T_{CB}} = \frac{1}{130 \cdot 10^{-12}} = 7.692 \cdot 10^9 pod/s$$

4

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

ZADATAK 1 - C

$$A = 80ps$$

 $B - C = 30 + 60 = 90ps$
 $D = 50ps$
 $E - F = 70 + 10 = 80ps$

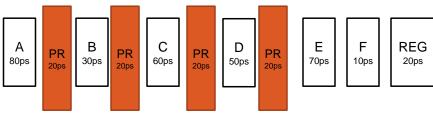
$$T_{CC} = 90 + 20 = 110ps$$

$$T_{LC} = 4 \cdot T_{CC} = 4 \cdot 110 = 440ps$$

$$W_C = \frac{1}{T_{CC}} = \frac{1}{110 \cdot 10^{-12}} = 9.09 \cdot 10^9 pod/s$$

G

ZADATAK 1 - D

$$A = 80ps$$
, $B = 30ps$, $C = 60ps$, $D = 50ps$, $E - F = 70 + 10 = 80ps$

$$T_{CD} = 80 + 20 = 100ps$$

 $T_{LD} = 5 \cdot T_{CD} = 5 \cdot 100 = 500ps$

$$W_D = \frac{1}{T_{CD}} = \frac{1}{100 \cdot 10^{-12}} = 10 \cdot 10^9 = 10^{10} \ pod/s$$

ZADATAK 2

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

- Dat je deo programa koji se izvršava na celobrojnom protočnom sistemu DLX.
 Pretpostaviti da su sva obraćanja memoriji pogoci keša. Početni sadržaj registra R3 je R2 + 396.
 - A. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija bez ikakvih premošćavanja ali pretpostaviti da upis u registar prethodi čitanju istog registra u istom ciklusu kloka. Koliko ciklusa zahteva izvršenje petlje?
 - B. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija pri postojanju hardvera za premošćavanje. Koliko ciklusa zahteva izvršenje petlje?

pon:

```
LW R1, O(R2)
ADDI R1, R1, #1
SW R1, O(R2)
ADDI R2, R2, #4
SUB R4, R3, R2
BNEZ R4, pon
```

 ∞

ZADATAK 2

Rešenje:

```
pon:
   LW
           R1, O(R2)
   ADDI
           R1, R1, #1
           R1, O(R2)
   SW
   ADDI
           R2, R2, #4
           R4, R3, R2
   SUB
    BNEZ
           R4, pon
Na početku je R3 = R2 + 396 (po uslovu zadatka)
U svakom koraku se R2 poveća za 4, a u R4 se upiše R3 - R2
Pogram vrti petlju sve dok R4 ne postane 0, odnosno dok R2 ne
postane jednako R3
396/4 = 99, što znači da imamo 99 prolaska kroz petlju
Nakon 1. prolaska R4 će imati vrednost 396-4
Nakon 2. prolaska R4 će imati vrednost 396-2·4
    . . .
Nakon n. prolaska R4 će imati vrednost 396-n·4
Iz R4=0 dobijamo da je n = 396/4 = 99
```

ZADATAK 2

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

- IF pribavljanje instrukcije
- ID dekodiranje instrukcije i pribavljanje operanada
- EX izvršenje instrukcije
- ME obraćanje memoriji
- WB upis rezultata u odredišni registar

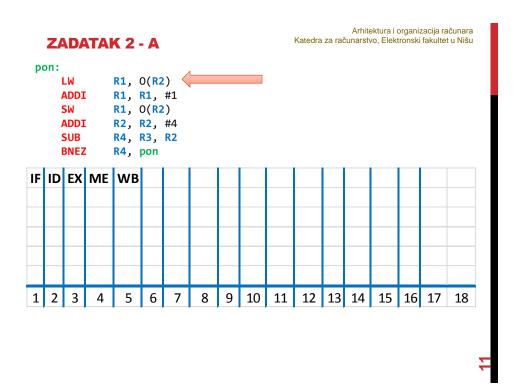
Za obavljanje svake od faza instrukcije CPU ima odgovarajući stepen. Ovih 5 stepena obrazuju linearni niz stepena kroz koji prolazi svaka instrukcija.

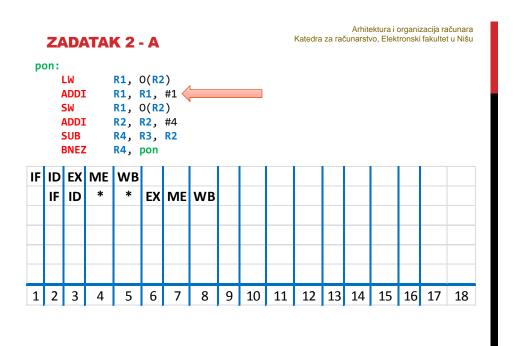
Hazardi

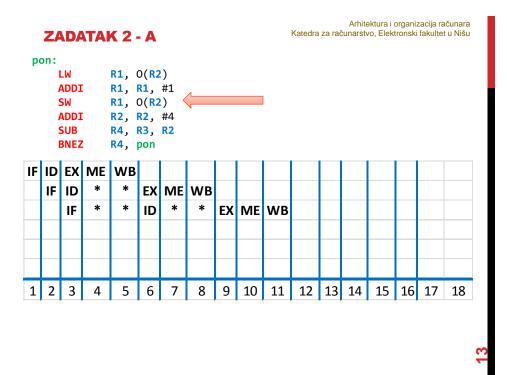
- · Strukturni
- Hazardi podataka
 - Čitanje nakon upisa (prava zavisnost)
 - Upis nakon upisa (izlazna zavisnost)
 - Upis nakon čitanja (anti zavisnost)
- Hazardi upravljanja

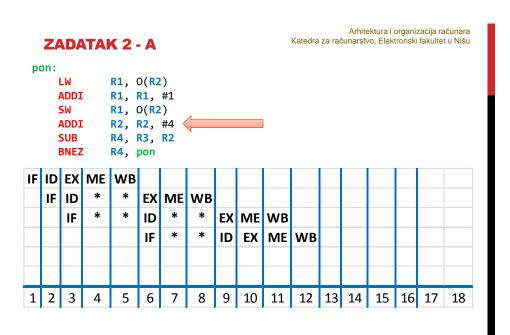
Izbegavanje hazarda premošćavanjem

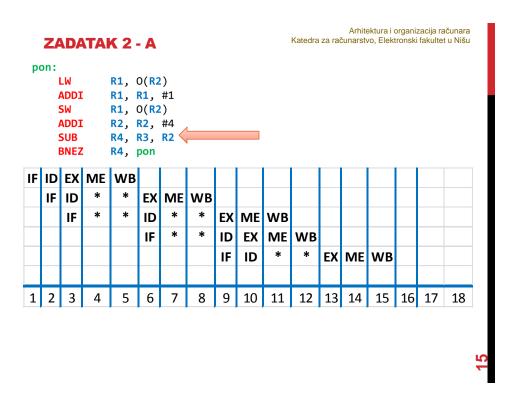
 Sastoji se u dostavljanju izvorišnog operanda zavisnoj instrukciji pre nego što ga instrukcija koja proizvodi rezultat upiše u odredišni registar (posebnim putevima podataka).

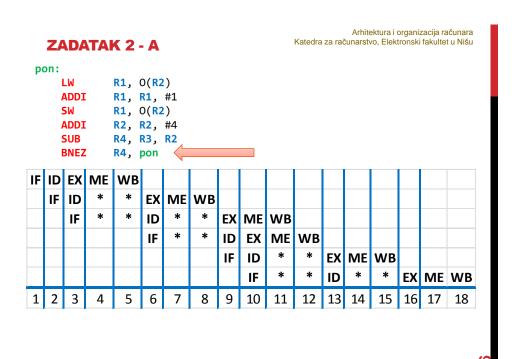

ZADATAK 2 - A

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

pon:

LW R1, O(R2)
ADDI R1, R1, #1
SW R1, O(R2)
ADDI R2, R2, #4
SUB R4, R3, R2
BNEZ R4, pon

IF	ID	EX	ME	WB													IF
	IF	ID	*	*	ΕX	ME	WB										
		IF	*	*	ID	*	*	ΕX	ΜE	WB							
					IF	*	*	ID	EX	ME	WB						
								IF	ID	*	*	ΕX	ME	WB			
									IF	*	*	ID	*	*	ΕX	ME	WB
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

17 ciklusa traje 1 prolaz kroz petlju

99 puta se prolazi kroz petlju, što je ukupno: $99 \cdot 17 + 1 = 1684 \ ciklusa$. **1** se dodaje zbog poslednje WB.

17

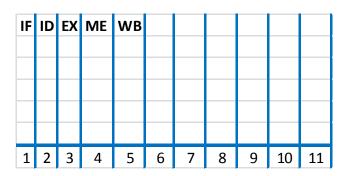
ZADATAK 2 - B

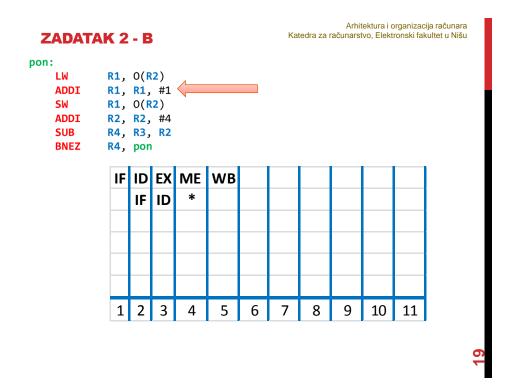
Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

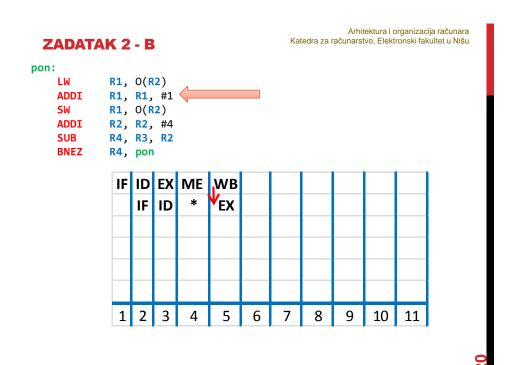
pon:

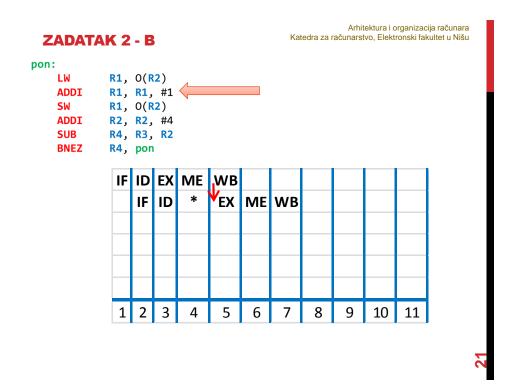
LW R1, O(R2)
ADDI R1, R1, #1
SW R1, O(R2)

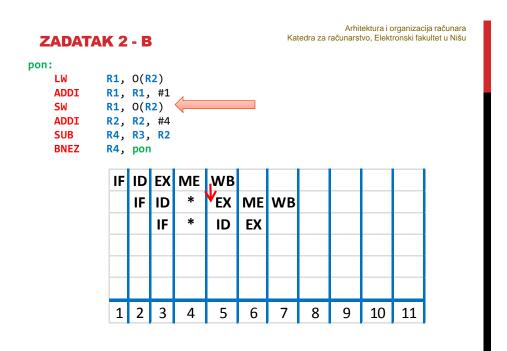
ADDI R2, R2, #4
SUB R4, R3, R2
BNEZ R4, pon

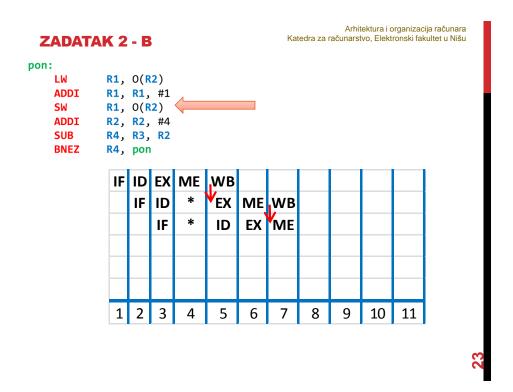

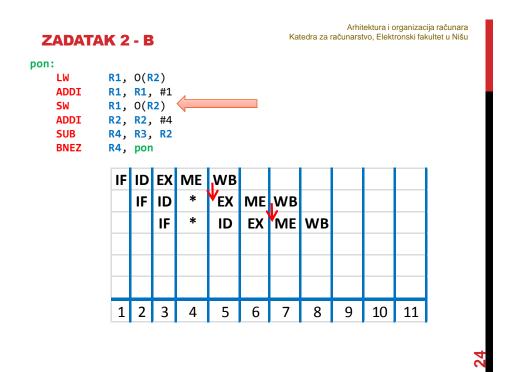

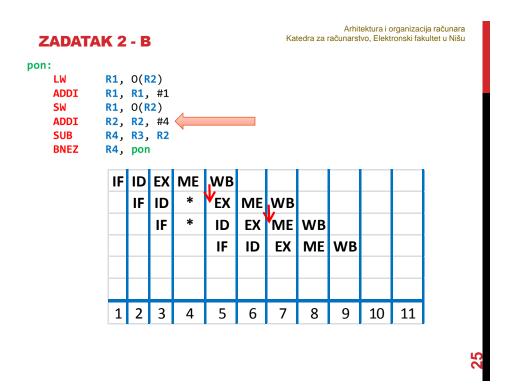

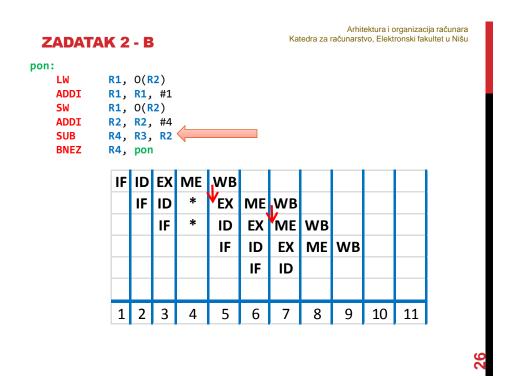

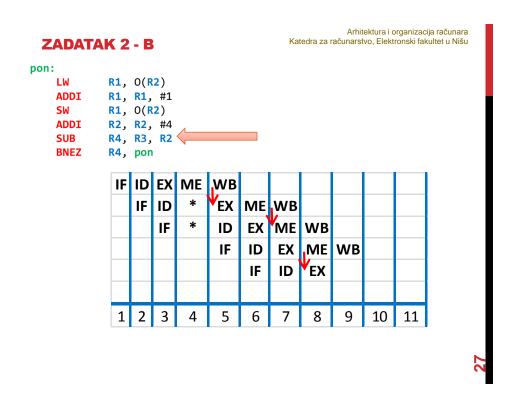

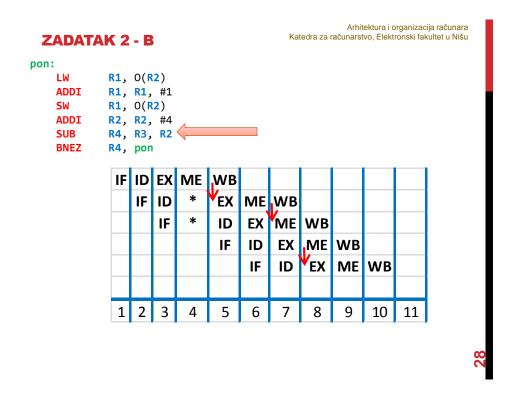

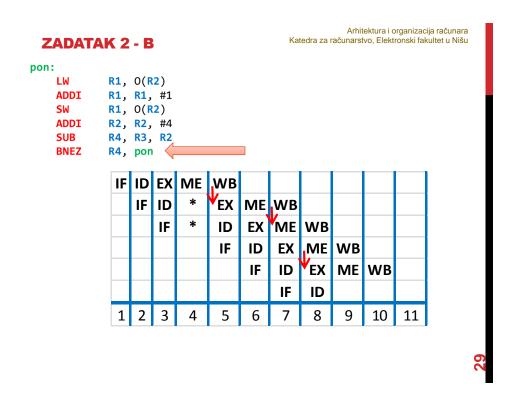

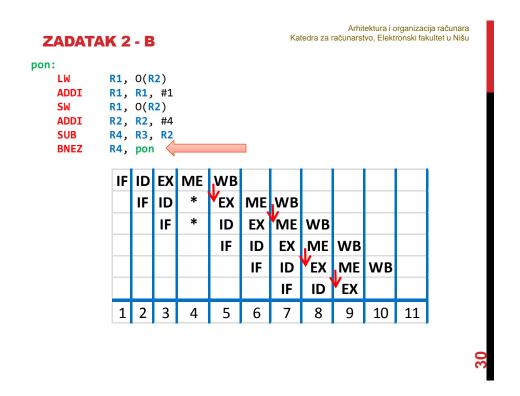

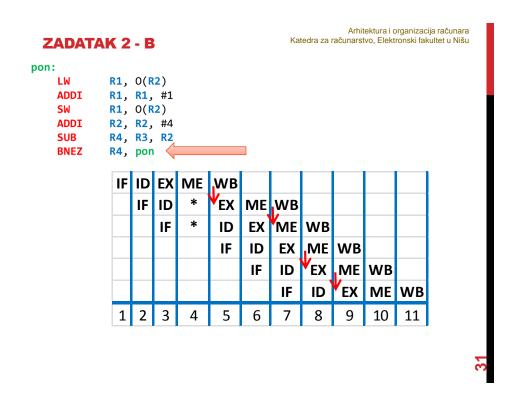

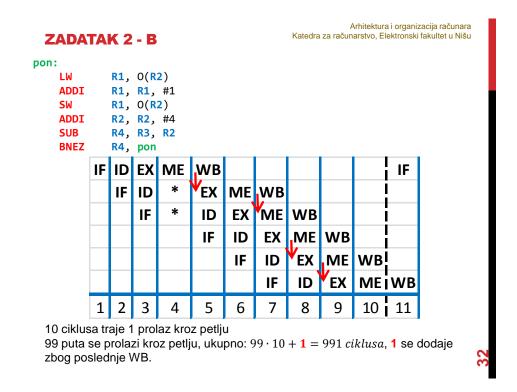

ZADATAK 3

- Dat je deo programa koji se izvršava na celobrojnom protočnom sistemu DLX.
 Pretpostaviti da su sva obraćanja memoriji pogoci keša. Početni sadržaj registra R6 je R9 + 96.
 - A. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija bez ikakvih premošćavanja ali pretpostaviti da upis u registar prethodi čitanju istog registra u istom ciklusu kloka. Pretpostaviti da se grananjima rukuje predviđanjem da neće biti obavljena. Koliko ciklusa zahteva izvršenje ovog dela programa?
 - B. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija pri postojanju hardvera za premošćavanje. Za svako premošćavanje ukazati na ciklus kloka u kome se ono vrši, kao i na protočni stepen iz koga se podatak za premošćavanje uzima i protočni stepen kome se podatak dostavlja. Pretpostaviti da se grananjima rukuje predviđanjem da će biti obavljena. Koliko ciklusa zahteva izvršenje ovog dela programa?

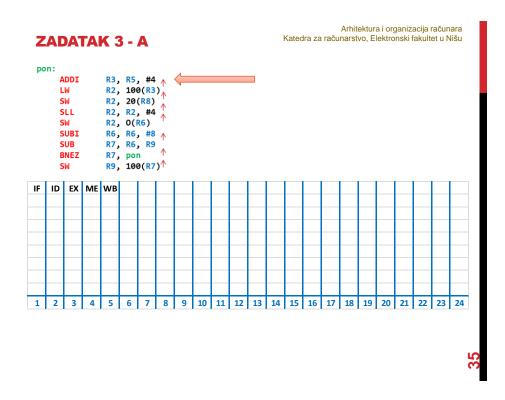
```
pon: ADDI
              R3, R5, #4
    LW
              R2, 100(R3)
    SW
              R2, 20(R8)
              R2, R2, #4
    SLL
    SW
              R2, O(R6)
    SUBI
              R6, R6, #8
    SUB
              R7, R6, R9
              R7, pon
    BNEZ
    SW
              R9, 100(R7)
```

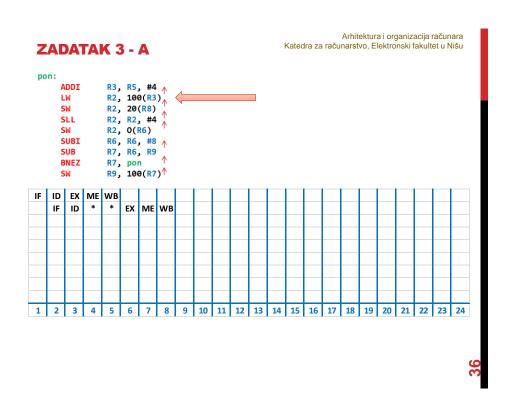

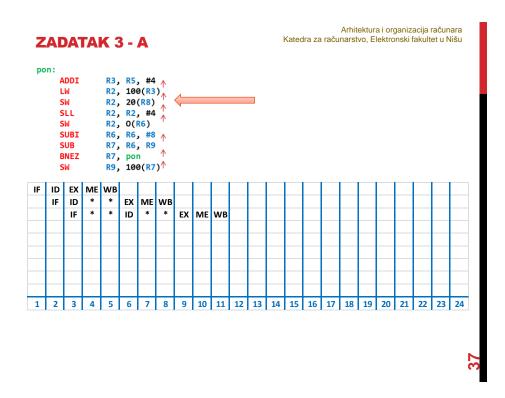
ZADATAK 3

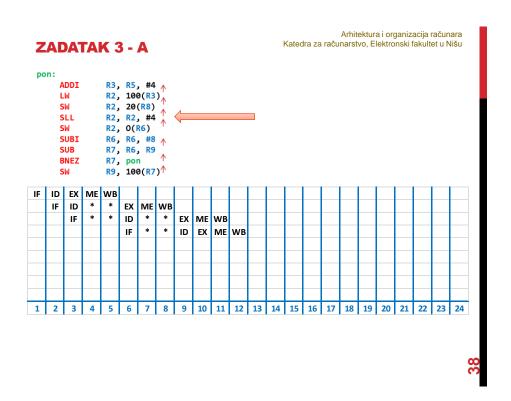
Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

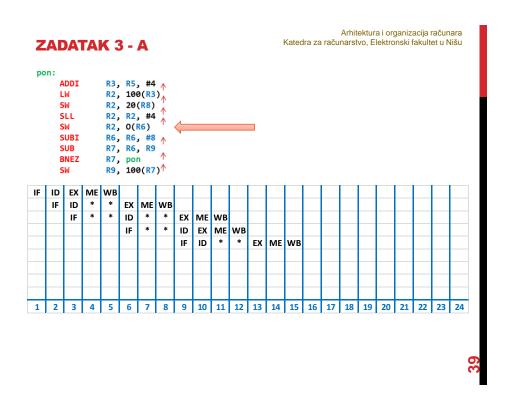
```
pon:
    ADDI
              R3, R5, #4 _
              R2, 100(R3)
    LW
    SW
              R2, 20(R8)
             R2, R2, #4
    SLL
              R2, O(R6)
    SW
                                              Razlika se smanjuje za 8
              R6, R6, #8 ^
    SUBI
             R7, R6, R9
                                              pa ima 96 / 8 = 12 prolaska
    SUB
    BNEZ
                                              kroz petlju
              R7, pon
             R9, 100(R7)<sup>↑</sup>
    SW
```

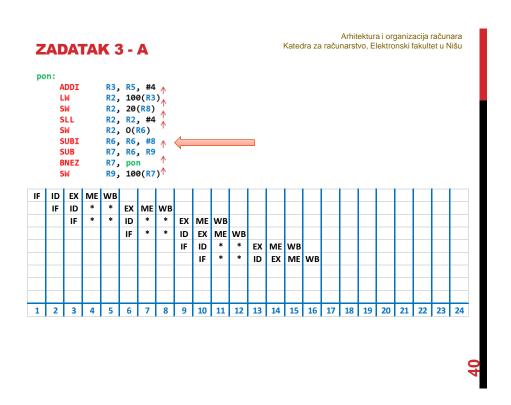

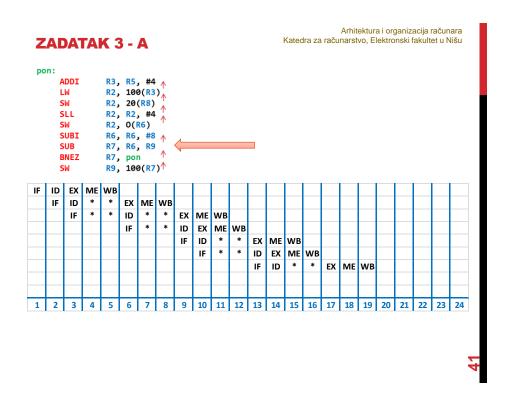

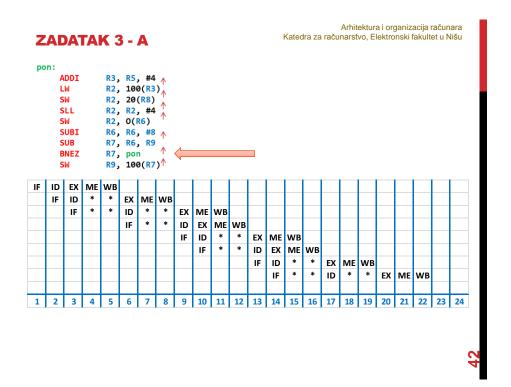

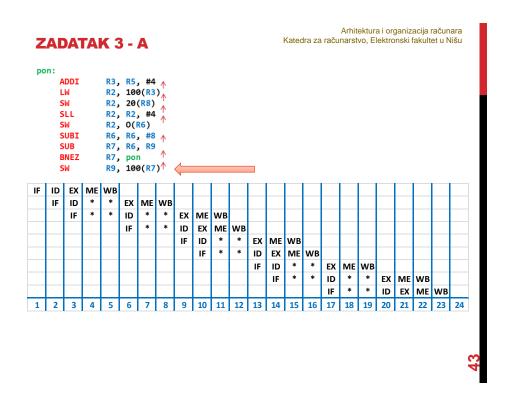

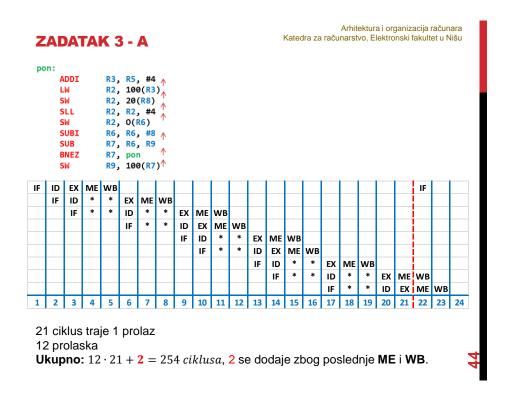

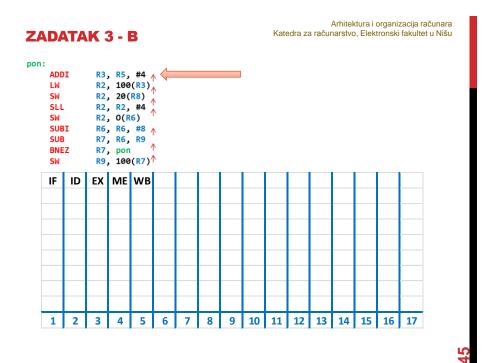

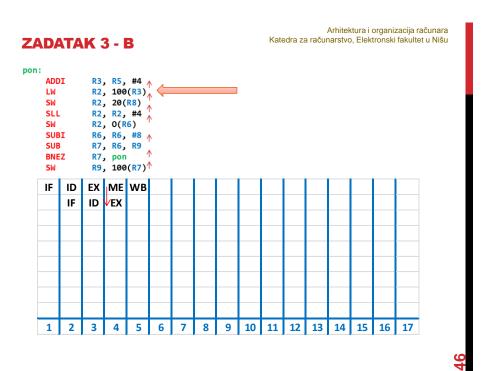

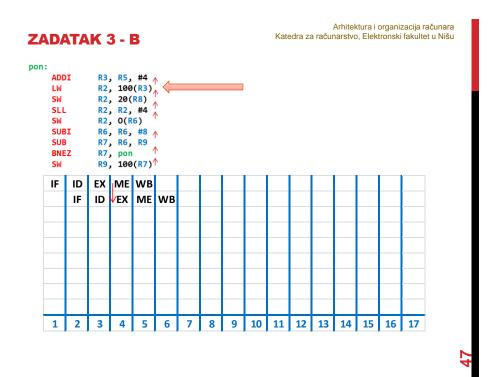

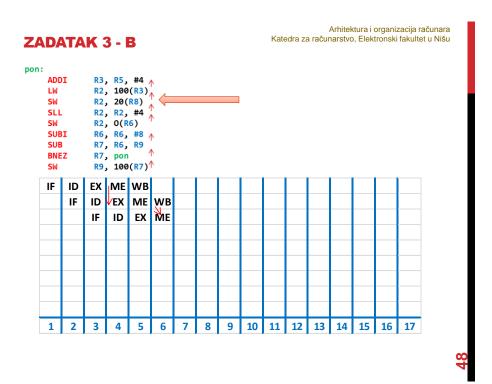

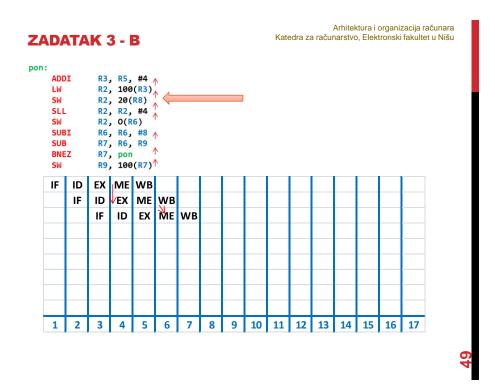

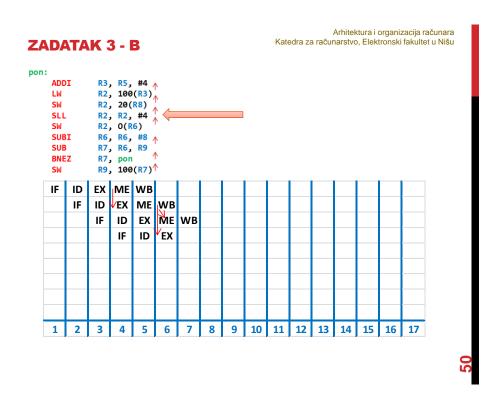

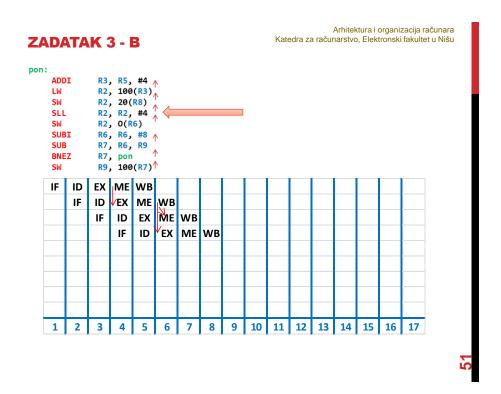

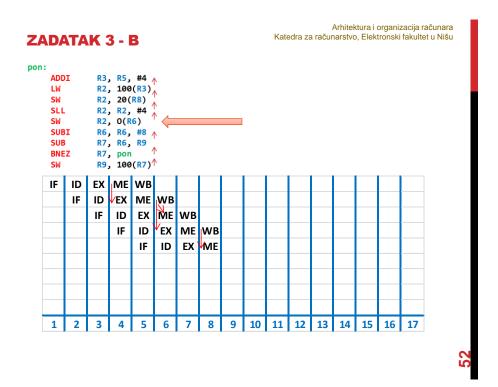

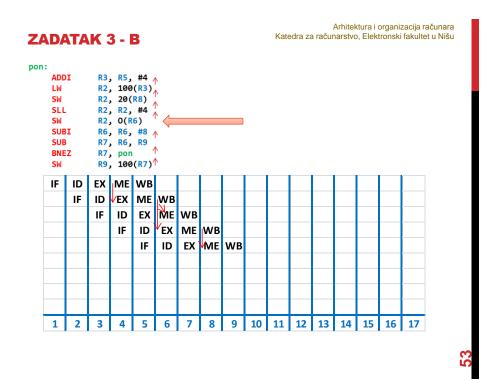

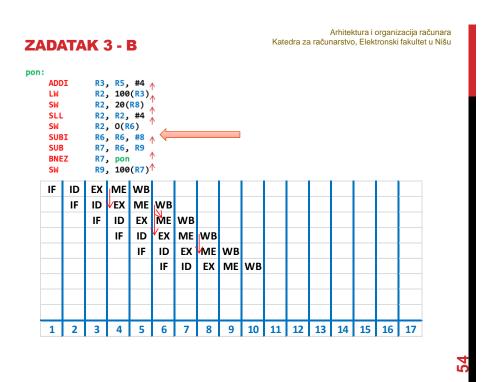

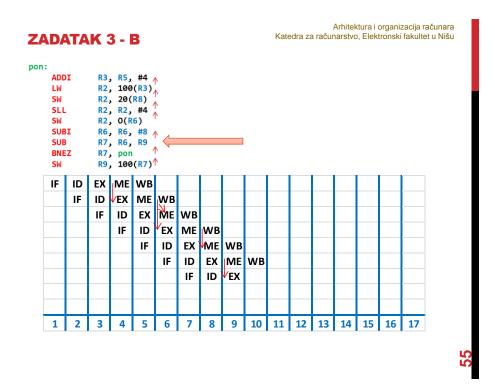

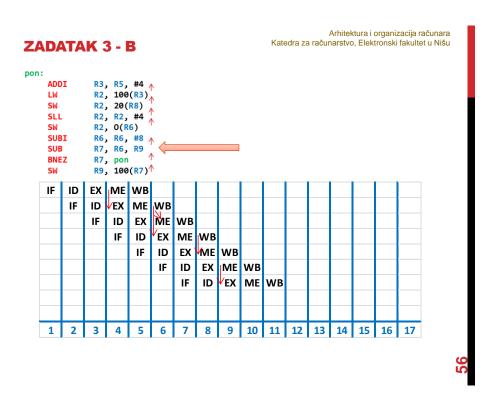

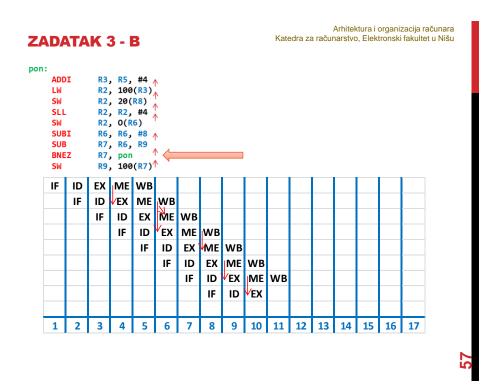

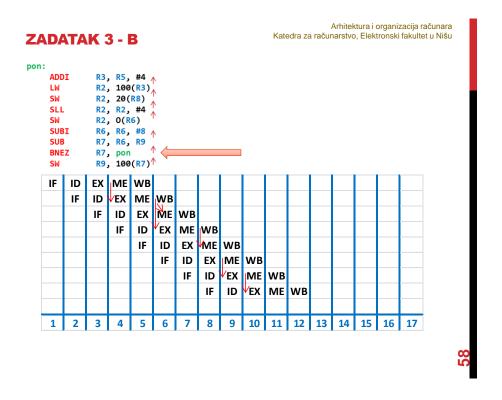

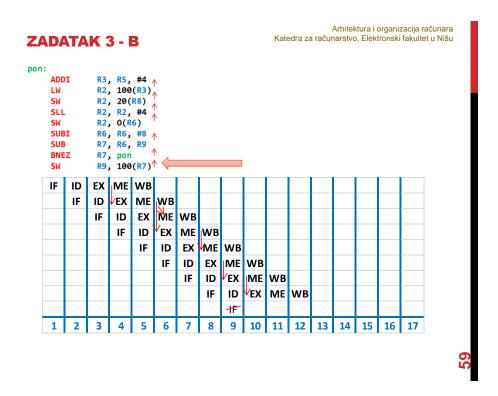

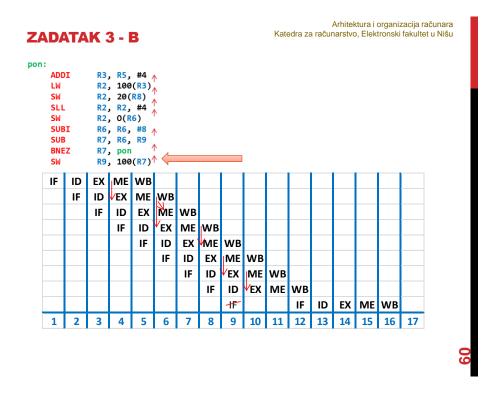

ZADATAK 3 - B

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

pon: ADDI R3, R5, #4 _ R2, 100(R3) LW R2, 20(R8) SW R2, R2, #4 SLL R2, O(R6) SW SUBI R6, R6, #8 ^ R7, R6, R9 R7, pon SUB BNEZ R9, 100(R7)[↑] SW

IF	ID	EX	ME	WB							IF					
	IF	ID	VEX	ME	WВ											
		IF	ID	EX	ME	WB										
			IF	ID	VEX	ME	WB									
				IF	ID	EX	ME	WB								
					IF	ID	EX	ME	WB							
						IF	ID	VEX	ME	WB						
							IF	ID	VEX	ME	WB					
								丰			IF	ID	EX	ME	WB	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

11 ciklusa traje 1 prolaz

12 prolaska kroz petlju

Ukupno: $12 \cdot 11 + 5 = 137 \ ciklusa$, 5 se dodaje zbog poslednje IF, ID, EX, ME, WB.

6

ZADATAK 4

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

- Dat je deo programa koji se izvršava na protočnom sistemu DLX uz korišćenje standardnog FP protočnog sistema. Pretpostaviti da su sva obraćanja memoriji pogoci keša. Početni sadržaj registra R4 je R2 + 792. Grananja se razrešavaju u EX fazi.
 - A. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija bez ikakvih premošćavanja ali pretpostaviti da upis u registar prethodi čitanju istog registra u istom ciklusu kloka. Koliko ciklusa zahteva izvršenje ovog dela programa?
 - B. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija pri postojanju hardvera za premošćavanje. Koliko ciklusa zahteva izvršenje ovog dela programa?

```
pon:
    LD
              F0, O(R2)
    LD
              F4, O(R3)
    MULD
              F0, F0, F4
    ADDD
              F2, F0, F2
              R2, R2, #8
    ADDI
    ADDI
              R3, R3, #8
    SUB
              R5, R4, R2
     BNEZ
              R5, pon
```

S

ZADATAK 4

- Dat je deo programa koji se izvršava na protočnom sistemu DLX uz korišćenje standardnog FP protočnog sistema. Pretpostaviti da su sva obraćanja memoriji pogoci keša. Početni sadržaj registra R4 je R2 + 792. Grananja se razrešavaju u EX fazi.
 - A. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija bez ikakvih premošćavanja ali pretpostaviti da upis u registar prethodi čitanju istog registra u istom ciklusu kloka. Koliko ciklusa zahteva izvršenje ovog dela programa?
 - B. Prikazati vremenski dijagram izvršenja ovog niza instrukcija pri postojanju hardvera za premošćavanje. Koliko ciklusa zahteva izvršenje ovog dela programa?

```
pon:
                              Petlja se izvršava: 792 / 8 = 99 puta
             F0, O(R2)
    LD
             F4, O(R3)
    LD
    MULD
             F0, F0, F4
                              MULD - EX traje 5 ciklusa, ne postoji ME
    ADDD
             F2, F0, F2
                              ADDD - EX traje 3 ciklusa, ne postoji ME
             R2, R2, #8
    ADDI
    ADDI
             R3, R3, #8
                              ADD, ADDI, SUB isto nemaju ME fazu
             R5, R4, R2
    SUB
    BNEZ
             R5, pon
                              Branch nema ME fazu, odredište grananja se
                              upisuje u PC u EX fazi grananja
```

63

ZADATAK 4 - A

Arhitektura i organizacija računara Katedra za računarstvo, Elektronski fakultet u Nišu

```
pon:
               F0, O(R2)
     LD
               F4, O(R3)
     LD
    MULD
               F0, F0, F4
    ADDD
               F2, F0, F2
               R2, R2, #8
    ADDI
    ADDI
               R3, R3, #8
               R5, R4, R2
    SUB
    BNEZ
               R5, pon
```

